

ALABAMA EBEVEYN DAVRANIŞLARI ÖLÇEĞİ 'NİN TÜRKÇE'YE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

ADAPTATION OF THE ALABAMA PARENTING QUESTIONNAIRE- INTO TURKISH:
VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Ali ÇEKİÇ¹ – Fulya TÜRK² – Ahmet BUĞA³ – Zeynep HAMAMCI⁴

Öz

Bu araştırmanın amacı Frick (1991) tarafından geliştirilen Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin (AEDÖ) Türkçe'ye uyarlanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda doğrulayıcı faktör analizi (DFA), geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. DFA sonucu elde edilen uyum indeksleri RMSEA=.04, NFI=.79, CFI=.90 ve GFI=.85 olarak bulunmuştur. Psikolojik belirtileri olan ve yardım almak için başvurmuş çocukların anne ve babaları ile yardım almayan anne ve babalar arasında tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermektedir ($p < .05$). Elde edilen değerler, ölçeğin Türk kültüründe kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn davranışları, geçerlik, güvenirlik

Abstract

This research aims to adapt Alabama Parenting Questionnaire (APQ), developed by Frick (1991), into Turkish. Confirmatory factor analysis (CFA) and reliability and validity analyses were conducted. CFA results revealed the fit indices as RMSEA=.04, NFI=.79, CFI=.90 ve GFI=.85. Significant differences in the subfactors were identified with the samples of parents seeking psychological help and parents not seeking psychological help from psychiatry clinics, guidance and research centers and school counseling services ($p < .05$). These indicate that the APQ is a valid and reliable instrument for the Turkish culture.

Keywords: Parenting practices, validity, reliability

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, alicekic@gantep.edu.tr

² Dr.Öğr.Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, fulyaturk@gantep.edu.tr

³ Dr.Öğr.Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, buga@gantep.edu.tr

⁴ Prof.Dr., Gaziantep Üniversitesi, hamamci@gantep.edu.tr

1. GİRİŞ

Aile çocukların yetişmesinde rol oynayan en önemli toplumsal etmenlerden biridir. Aile en yakın ilişkilerin yaşandığı bir çevre olarak, çocuğun bedensel, duygusal ve sosyal gelişimini etkilemektedir. Çocuğun gelişiminde, özellikle yaşamın ilk yıllarında ebeveyn çocuk ilişkileri, ebeveynlerin çocuk yetiştirirken sergilemiş olduğu tutum, davranış ve uygulamalar oldukça önemlidir.

Çocukların gösterdikleri problem davranışlarının olası sebepleri arasında, anne ve babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarının olduğu alan yazında sıklıkla vurgulanmaktadır. Çocukların içe dönük ve dışa dönük davranış sorunları (Calzada, Barajas-Gonzalez, Huang ve Brotman, 2015; Coln, Jordan ve Mercer, 2013; Kim, Kim, Koh, ve Leventhal, 2013), saldırgan davranışları (Barnow, Lucht ve Freyberger, 2005), depresyon belirtileri (Colder, Lochman ve Wells, 1997), duygusal sorunlar, çekingenlik, dikkat bozukluğu, hiperaktivite, suç işlemeye yatkınlık (Matthews, vd., 2015), fiziksel şiddet, hırsızlık yapma, eşyaya zarar verme, hayvanları incitme, kavgaya karışma, akran zorbalığı ve yalan söyleme (Lahey vd., 1999), sosyalleşme veya dikkat sorunları ve davranış sorunları (Savi, 2008) ile birlikte korkular, konuşma bozuklukları, tuvalet eğitimi sorunları (Bilir, Arı, Dönmez, Atik ve San, 1991) gibi pek çok olumsuzlukların ortaya çıkmasında ve sürmesinde anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarının etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Ülkemizde de annelerin ve babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarının çocuklar üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar mevcuttur. Olumsuz anne ve baba tutumlarına sahip ebeveynlerinin çocuklarının daha düşük düzeyde güvenli bağlanma, öz saygı ve benlik saygısına sahip oldukları (Sümer ve Güngör, 1999), intihara eğilimi, kendine zarar verme davranışı, okula devam problemi yaşaması, evden kaçma davranışı ve zayıf arkadaşlık ilişkileri kurması gibi sorunlarla karşılaştıkları (Ulusoy, Özcan-Demir, ve Görgün-Baran, 2005), madde bağımlılığı (Bircan ve Erden, 2011; Öngel-Atar, Yalçın, Uygun, Çiftçi-Demirci, ve Erdoğan, 2016), düşük benlik saygısı, duygusal tepki verememe, sosyal içe dönüklük, somatik problemler, anksiyete, depresyon, suça yönelik ve saldırganlık davranışlar (Bahçivan-Saydam ve Gençöz, 2005), obsesif-kompulsif belirtiler (Batum-Panayırıcı, 2012), gibi sorunlar yaşadıkları ve akran zorbalığına maruz kaldıkları (Şirvanlı-Özen, 2006) bulunmuştur.

Ülkemizde anne-babaların çocuk yetiştirme tutum, davranış ve uygulamalarını değerlendirmek için geliştirilmiş veya Türkçe'ye uyarlanmış birçok ölçek bulunmaktadır. Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği (Sümer ve Güngör, 1999), Young Ebeveynlik Ölçeği (Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu, 2008), Anne Baba Tutum Ölçeği (Yılmaz, 2000), Ebeveyn Tutum Ölçeği (Karabulut-Demir ve Şendil, 2008) bunlardan bazılarıdır. Bu ölçekler incelendiğinde çoğunluğunun bireylerin çocukluklarında anne babalarından algıladıkları ya da hatırladıkları ebeveynlik tutumunu veya yetiştirme stillerini değerlendirdikleri görülmektedir. Ülkemizde anne ve babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarını ölçen ölçeklerin büyük bölümü anne ve babaların çocuk yetişmeyle ilgili değer ve inançlarını ölçmektedir. “Çocuğumun veli toplantılarına katılırım”, “İyi bir şey yaptığında çocuğumu takdir ederim”, “Çocuğumu cezalandırmakla tehdit etsem de bunu yapmam” ve “Yanlış bir şey yaptığında çocuğuma tokat atarım” gibi anne babaların halihazırda uyguladıkları ebeveynlik davranışlarını değerlendiren ölçeklerin sayısı azdır. Anne babaların çocuk yetiştirme tutum, davranış ve uygulamalarını ölçen Türkçe'ye kazandırılmış ya da geliştirilmiş ölçeklerin bir başka sınırlılığı ise denetim/kontrol ve kabul/ilgi, otoriter/koruyucu/demokratik tutum gibi ebeveynliğin sınırlı bir alanında değerlendirme yapmalarıdır. Ayrıca ülkemizde anne babanın halihazırdaki çocuk yetiştirme tutum, davranış ve uygulamalarını geniş bir kapsamda değerlendiren bir ölçme aracına rastlanmamıştır.

Bu araştırmada, uluslararası alan yazında sıklıkla kullanılan ve pek çok dile çevrilen Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin (Frick, 1991; Frick, Christian ve Wootton, 1999) ülkemiz kültürüne kazandırılması amaçlanmıştır. Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği çocuklarda davranış sorunlarıyla ilgili olduğu düşünölen anne ve babaların çocuk yetiştirme uygulamalarını içeren alt boyutlara sahiptir. Ölçek anne babaların halihazırdaki çocuk yetiştirme tutum, davranış ve uygulamalarını ölçen ikisi olumlu (çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik) ve (yetersiz gözetim, tutarsız disiplin ve dayakla cezalandırma) olmak üzere toplam beş alt boyut içermektedir.

AEDÖ beşli Likert tipi bir ölçektir. AEDÖ'nin geçerliği ve güvenilirliği Alman (Essau, vd., 2006), Amerikan (Zlomke, Lamport, Bauman, Garland, ve Talbot, 2014), Avustralyalı (Dadds, Maujean, ve Fraser, 2003), İspanyol (Molinuevo, Pardo, ve Torrubia, 2011) ve Arap (Badahdah, & Le, 2016) anne ve baba gruplarında incelenmiş, anne babaların çocuk yetiştirme davranışlarını değerlendirmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu bulunmuştur.

Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği 6 ile 18 yaş arası çocuklarla veya bu yaş aralığında çocuk sahibi olan anne babalara uygulanabilmektedir (Frick, Christian ve Wootton, 1999). Bununla birlikte ölçeğin alanyazında genellikle okulöncesi (örn. Clerkin, Halperin, Marks, ve Policaro, 2007) veya ilköğretim (örn., Clerkin, Halperin, Marks, ve Policaro, 2007; Molinuevo, Pardo, ve Torrubia, 2011) çağında çocuk sahibi olan ebeveynlere uyarlanmıştır. Ölçeğin orijinali de ilköğretim çağında çocuk sahibi olan ebeveynler üzerinde geliştirilmiştir (Shelton, Frick, ve Wootton, 1996) Bu nedenle bu çalışma kapsamında da AEDÖ ilkokul çağında çocuğu olan anne ve babalara uyarlanmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'de kullanılan ölçeklerin sınırlılıkları ve Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin öne çıkan özellikleri göz önüne alındığında Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği Türkçe'ye kazandırılmasının ülkemiz alanyazınına önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Bu ölçekle anne ve babaların çocuk yetiştirme davranışlarının belirlenmesi sağlanabileceği gibi geliştirilen aile rehberliği programlarının etkililiğini değerlendirme imkanı da sunacaktır. Bu nedenle araştırmada Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması amaçlanmış ve ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırma Grubu

AEDÖ'nin uyarlama çalışması çocukları ilkokula devam eden anne babalar üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya katılan iki örnekleme ait demografik bilgiler Tablo 1 ve Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. DFA çalışmasına katılan anne babalara ait demografik veriler

Ebeveyn	Yaş Aralığı	Evlilik durumu		Çalışma Durumu			
		n	%			%	
Anne (n=142)	24-51	Evli	138	97,2	Çalışıyor	31	21,8
		Bekar	4	2,8			
		-	-	-			
Baba (n=169)	30-62	Evli	168	99,4	Çalışıyor	161	95,3
		Bekar	1	0,6			
		-	-	-			
Toplam	24-62		311	100		311	100

Araştırmanın doğrulayıcı faktör analizi çalışmasına, 142 anne ve 169 baba olmak üzere toplam 311 ebeveyn katılmıştır. Bu anne babaların büyük bir çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Annelerin yaşları 24 ile 51 arasında değişirken, babaların yaşları 30 ile 62 arasında değişmektedir. Çalışmaya katılan babaların neredeyse tamamı (%95,3) çalışırken, annelerin ise büyük bir çoğunluğu (%78,2) çalışmamaktadır.

Örneklem 2, AEDÖ'nin Türk kültüründe geçerli bir ölçme aracı olup olmadığını belirlemek amacıyla çocuklarının psikolojik belirtileri nedeniyle danışma merkezlerine başvuran anne babalar (n= 30) ile bu birimlerden herhangi birine başvurmayan anne babalardan (n= 30) oluşmaktadır. Geçerlik çalışmasına katılan anne babaların demografik bilgileri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Geçerlik Çalışmasına Katılan Anne Babaların Demografik Bilgileri

Ebeveyn	Yaş	Eğitim Düzeyi		Gelir Düzeyi			Evlilik Durumu		Toplam			
		n	%	n	%	n	%	n	%			
Anne	27-45	Okur-Yazar	2	7,1	Alt	10	35,7	Evlili	28	100	28	47
		İlköğretim	11	39,3	Orta	15	53,6					
		Lise	10	35,7	Üst	3	10,7	Bekar	-	-		
		Üniversite	5	17,9								
Baba	30-51	Okur-Yazar	-	-	Alt	8	25	Evlili	31	96,9	32	53
		İlköğretim	11	34,4	Orta	16	50					
		Lise	7	21,9	Üst	8	25	Bekar	1	3,1		
		Üniversite	14	43,8								

Tablo 2 incelendiğinde geçerlik çalışmasına katılan hem anne ve babaların büyük bir çoğunluğunun evli [anne (n=28, % 100) baba (n=31, % 96,9)] ve orta gelir grubunda yer aldığı [anne (n=15, % 53,6) baba (n=16, % 50)] görülmektedir.

Ölçme Araçları

Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği (AEDÖ): AEDÖ 35 maddeden oluşmakta ve ebeveyn davranışlarını 5 farklı alanda incelemektedir. Bunlar anne babanın çocuğuyla birlikte vakit geçirmesini, çocuklarının sorumluluk ve hobilerini yerine getirmesinde ona yardımcı olup olmadığını ölçen Çocukla İlgilenme (Çİ), çocuğun yaptığı olumlu davranışların farkında olma ve bundan çocuğun haberdar olmasını sağlayıp sağlayamadığını ölçen Olumlu Ebeveynlik (OE), anne babanın çocuğunun yaptıklarından yeterince haberdar olup olmadığı ölçen Zayıf Ebeveyn Takibi (ZET), anne babanın çocuğun davranışlarının disipline edilmesindeki tutarsızlıklarını ölçen Tutarsız Disiplin (TD) ve anne babanın çocuğunun istenmedik davranışlarını ortadan kaldırmak için fiziksel şiddet uygulayıp uygulamadığını ölçen Dayakla Cezalandırma (DC) alt boyutlarıdır. Ayrıca AEDÖ' de Dayakla Cezalandırma alt boyutunun dışında diğer disiplin yöntemlerine ilişkin 7 madde daha vardır (34, 36, 37, 39, 40, 41, 42. Maddeler). Bu maddeler bir alt boyut olarak puanlanmamakta, sadece DC alt boyutuna karşı anne babalar tarafından bir önyargı gelişmesin diye ölçek uygulamalarında kullanılmaktadır (Shelton, Frick & Woolton, 1996). Ölçekte yer alan Çİ ve OE alt boyutları ebeveynlikle ilgili olumlu davranışları ölçerken, ZET, TD ve DC alt boyutları ise olumsuz ebeveyn davranışlarını ölçmektedir (Frick, 1991).

İşlem Süreci

Ölçek maddeleri psikolojik danışma alanında uzman iki kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Uzmanlardan gelen çeviriler dört kişilik araştırmacı ekibi tarafından incelenip çevirilerin ortak noktaları dikkate alınarak tek bir Türkçe çeviri haline getirilmiştir. Çeviri işlemi tamamlanan ölçeğin Türkçe formu Türkçe öğretmenliği bölümünden bir öğretim üyesine verilerek ölçek maddelerinin Türkçe'ye uygunluğu değerlendirilmiş ve önerileri doğrultusunda ölçek üzerinde gerekli düzeltmeler yapılarak ölçeğe son hali verilmiştir.

Verilerin Analizi

Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin (AEDÖ) Türkçe formunun yapı geçerliğini sınamak amacıyla DFA yapılmıştır. AEDÖ'nin Türkçe formundan elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığına karar vermek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış, verilerin çok değişkenli normal bir dağılımda olup olmadığı ise Bartlett anlamlılık düzeyi testi ile incelenmiştir. Tavşancıl (2014) örneklemden elde edilen verilerin yeterliliğini ölçen KMO değerinin 1'e yaklaştıkça mükemmel, 0.50'nin altında ise kabul edilemez olduğunu, 0.90'lar: mükemmel, 0.80'ler çok iyi, 0.70 ve 0.60'lar vasat, 0.50'lerde ise kötü olduğunu ifade etmektedir. Büyüköztürk, (2009) ise 0.60 ve üstü KMO değerinin faktörleşebilirlik için yeterli olduğunu belirtmektedir. Yapılan analizler sonucunda belirlenen KMO (0.77) değerinin yeterli uyum gösterdiği belirlenmiştir. Bartlett değeri ise ($p < .05$) varyansların homojen olduğunu, yani dağılımın normal olduğunu göstermektedir. Geçerlik çalışması kapsamında çocuklarının psikolojik belirtileri nedeniyle danışma merkezlerine başvuran anne babalar ile bu birimlerden herhangi birine başvurmayan anne babalardan ölçekten aldıkları puanlar t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analizler LISREL8.51 programı ile yapılmıştır.

3. BULGULAR

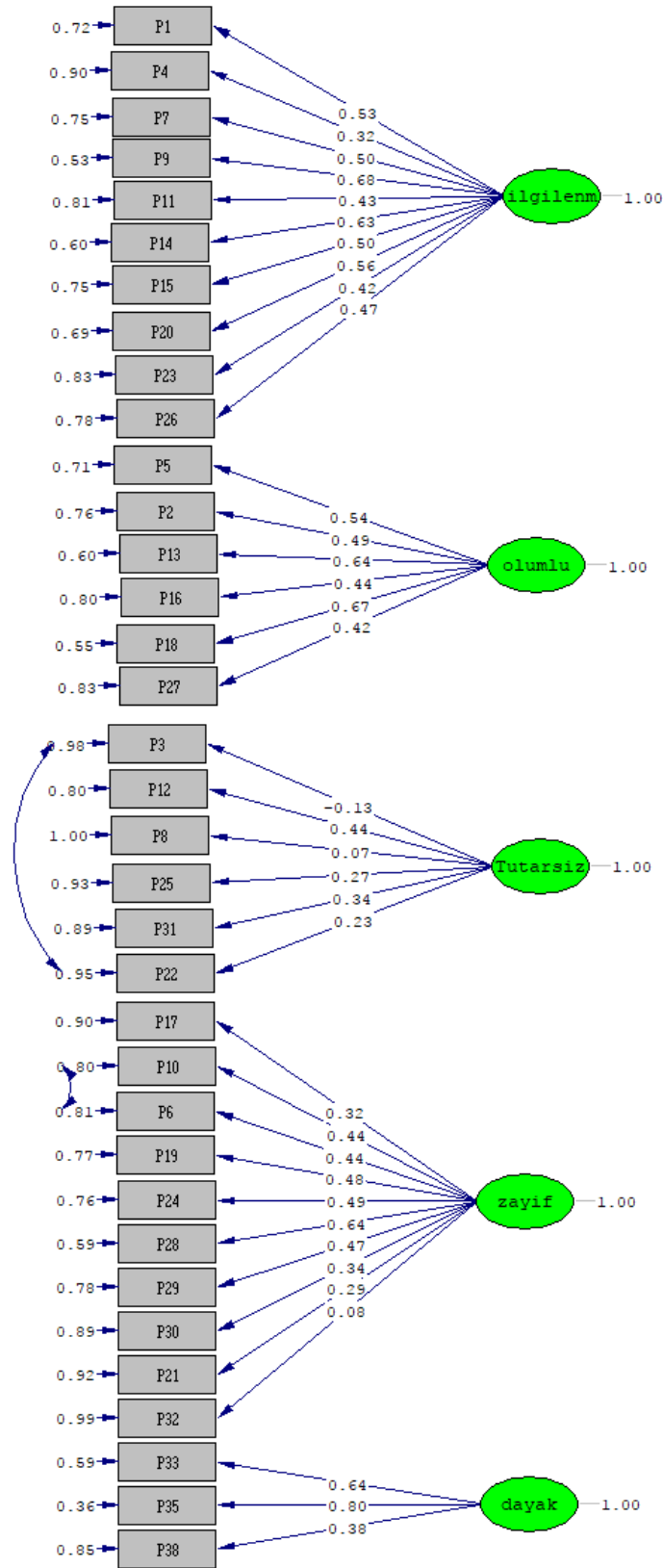
Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Çalışmalarına İlişkin Bulgular

AEDÖ'nin beş faktörlü yapısının Türk örneklemini üzerindeki geçerliğini incelemek için DFA yapılmıştır. Model uygunluğunun değerlendirilmesinde kullanılan, birbirinden farklı uyum iyiliği indeksleri ve bu indekslerin modelin kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin, sınır değerleri vardır. Bunlar, Ki-Kare Uyum İyilik Testi, Genel Model Uyumunun Tanımlayıcı Ölçümleri ve Model Karşılaştırmasına Dayalı Tanımlayıcı Ölçümler (olmak üzere üç grupta toplanabilirler (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003). Yapılan ilk analizlerde elde edilen değerler yeterli düzeyde bulunmamıştır. DFA'da, uyum indekslerinin kabul düzeylerini karşılamaması durumunda, analiz sonucunda ortaya koyulan modifikasyon önerilerinin incelenmesi yarar sağlamaktadır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Modifikasyon indisleri model değerlendirme sürecinde kullanılır. Ki-kare değerinde anlamlı ve büyük bir düşüşe neden olan düzeltmelerden başlanır (Jöreskog ve Sörbom, 2006). Analiz sonucunda programın önerileri doğrultusunda aynı alt boyutta olan ve ki-kare(χ^2) değerini en çok düşüren 6. madde (Çocuğum gittiği yeri bana haber vermez.) ve 10. madde (Çocuğum akşamları olması gereken saatte evde olmaz.) ile 3. madde (Çocuğumu cezalandırmakla tehdit etsem de bunu yapmam.) ve 22. madde (Çocuğuma verdiğim cezayı zamanından önce bitiririm.) arasına eklenecek hata kovaryansının, Ki-Kare üzerinde azalmaya yol açacağı gözlenmiştir. Söz konusu maddeler incelendiğinde, aynı alt boyutta yer alan maddelerin anlamsal olarak birbirleriyle ilişkili oldukları görülebilmektedir. Bu maddeler arasına hata kovaryansları eklenerek ölçme modeli yeniden test edilmiştir. Yeniden test edilerek elde edilen uyum indekslerine ilişkin kabul edilebilir ve iyi uyum değerleri (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003) ile birlikte ölçekten elde edilen değerler, Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Uyum İndeksleri ve Ölçek Değerleri

Uyum İndeksleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Ölçek Değerleri
χ^2/df	$0 \leq \chi^2 / df \leq 2$	$2 \leq \chi^2 / df \leq 3$	1,68
p değeri	$0.05 < p \leq 1.00$	$0.01 \leq p \leq 0.05$	0.0
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$	0,042
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.06
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	0,79
NNFI	$0.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.95 \leq NNFI \leq 0.97$	0,89
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI \leq 0.95$	0,90
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	0,85

Tablo 3'te, modifikasyon sonucunda yeniden test edilerek elde edilen modelin, 0.05 anlamlılık düzeyinde manidar olduğu ($p \leq 0.05$) görülmüştür. Model uyum indeksleri değerlendirildiğinde Ki-Kare değerinin anlamlı çıktığı görülmektedir. Ki-Kare değeri genelde anlamlı çıkmaktadır, çünkü bu değer örneklem büyüklüğüne oldukça duyarlıdır (Şimşek, 2007). Ki kare tek başına değerlendirilen bir istatistik olmayıp Ki-Kare serbestlik derecesi ile oranlanarak değerlendirmeye alınması daha uygun görülmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Çalışmada elde edilen ki kare/serbestlik derecesi değeri (1.68), Sümer (2000)'e göre 2'in altında olmasından dolayı, iyi uyuma karşılık gelmektedir. RMSEA hem yorumlama kolaylığı hem de güven aralığı sağlaması, bunun yanında örneklem büyüklüğünden bağımsız tahminler sağlaması açısından özel bir öneme sahiptir (Akt: Şimşek, 2007). RMSEA değerinin 0.04 olması, iyi bir uyum göstermektedir. NFI değerinin 0.79 ve NNFI değerinin 0,89 olması nedeniyle iyi uyum göstermemiştir. Uyum indekslerinden GFI değeri, iyi uyum göstermemişken, CFI değeri 0,90 değeri ile kabul edilebilir bir uyum göstermiştir. DFA sonucunda elde edilen iki boyutlu modele ilişkin faktör yükleri, Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1. AEDÖ path diyagramı

Buna göre AEDÖ maddelerinin çocukla ilgilenme alt boyutu için madde faktör yükleri 0.32 ile 0.68 arasında; olumlu ebeveynlik için 0.42 ile 0.67 arasında, tutarsız disiplin alt

boyutu için 0.07 ile 0.44 arasında, zayıf ebeveyn takibi 0.08 ile 0.64 arasında, dayakla cezalandırma alt boyutu için 0.38 ile 0.80 arasında değişmektedir.

AEDÖ ye Ait Maddelerin Madde Toplam Korelasyonları

Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeğine ait maddelerin kendi alt boyutlarıyla ilişkisini incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları hesaplanarak Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. AEDÖ Maddelerin Kendi Alt Boyutları ile Toplam Puana İlişkin Korelasyonları

Alt Boyutlar	Maddeler	Kendi Alt Boyutu
Çocuklarla İlgilenme (Çİ)	M1	.558**
	M4	.397**
	M7	.564**
	M9	.679**
	M11	.538**
	M14	.677**
	M15	.595**
	M20	.622**
	M23	.482**
	M26	.580**
Olumlu Ebeveynlik (OE)	M2	.555**
	M5	.654**
	M13	.631**
	M16	.672**
	M18	.698**
	M27	.561**
Zayıf Ebeveyn Takibi (ZET)	M6	.583**
	M10	.562**
	M17	.511**
	M19	.511**
	M21	.338**
	M24	.490**
	M28	.688**
	M29	.563**
	M30	.366**
M32	.270**	

	M3	.491**
	M8	.512**
Tutarsız Disiplin (TD)	M12	.419**
	M22	.662**
	M25	.546**
	M31	.472**
Dayakla Cezalandırma (DC)	M33	.844**
	M35	.847**
	M38	.520**

n=311 **0.01 düzeyinde Anlamlı *0.05 düzeyinde anlamlı

Tablo 4 incelendiğinde ölçek maddelerinin kendi alt boyutları ile korelasyonları .270 ile .847 arasında değiştiği görülmektedir. Elde edilen korelasyon değerlerinin genel olarak kabul edilebilir değer olan .30' un üzerinde olduğu görülmektedir (Ural & Kılıç, 2006). Sadece Zayıf Ebeveyn Takibi alt boyutunda yer alan 32. maddenin kendi alt boyutu ile düşük düzeyde korelasyon ($r=.27$) gösterdiği gözlenmiştir. Bu maddenin ölçeği geliştiren kişinin görüşü doğrultusunda ölçekte kalmasına karar verilmiştir (P. J. Frick, kişisel iletişim, 18 Mart 2016).

Tablo 5. AEDÖ Alt Boyutları İle Toplam Puan Arasındaki Korelasyonlar

Alt Ölçekler	Çİ	OE	ZET	TD	DC
Çİ	1	.588**	-.148**	-.057	-.095
OE	-	1	-.160**	-.028	-.080
ZET	-	-	1	.276**	.223**
TD	-	-	-	1	.234**
DC	-	-	-	-	1
Toplam	-	-	-	-	-

n=386 **0.01 düzeyinde Anlamlı *0.05 düzeyinde Anlamlı

Tablo 5 incelendiğinde, AEDÖ'nin olumlu alt boyutları olan Çİ ve OE'nin birbirleriyle olumlu, pozitif ve anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Buna ek olarak, ölçeğin olumsuz alt boyutları olan ZET, TD ve DC boyutlarının birbirleriyle korelasyonlarının olumlu, düşük ve anlamlı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin olumlu ve olumsuz alt boyutlarının birbirleriyle ilişkileri olumsuz olması alt boyutların farklı yapılar ölçtüğü ve birbirinden bağımsız olduğu biçiminde yorumlanabilir.

Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

AEDÖ'nin Türk kültüründe geçerli bir ölçme aracı olup olmadığını belirlemek amacıyla çocuklarının psikolojik belirtileri nedeniyle danışma merkezlerine başvuran anne babalar ile bu birimlerden herhangi birine başvurmayan anne babaların ölçme aracından elde ettikleri puanlar karşılaştırılmıştır.

Gruplar karşılaştırılmadan önce geçerlik için kullanılan örneklemden elde edilen verilerin parametrik testlerin temel varsayımlarını karşılayıp karşılamadığı incelenmiştir. Bu amaçla AEDÖ'den elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır. Basıklık değerleri Çİ alt boyutu için 1.79, OE alt boyutu için .07, ZET alt boyutu için .61, TD alt boyutu için .61 ve DC alt boyutu için ise .61 olarak hesaplanmıştır. Çarpıklık değerleri Çİ alt boyutu için -1,15, OE alt boyutu için .07-.89, ZET alt boyutu için 1,24, TD alt boyutu için .32 ve DC alt boyutu için ise -.001 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değerler incelendiğinde AEDÖ'nin normallik sayıltılarını karşıladığı söylenebilir (Büyüköztürk, 2006).

Analiz için gerekli sayıltıların karşılanması üzerine ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla, iki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için bağımsız örneklem için t-testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 6' da gösterilmiştir.

Tablo 6. Klinik ve Normal Grubun Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nden Elde Ettikleri Puanların Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin t Değerleri

Alt Boyutlar	Grup	n	\bar{X}	ss	sd	t	p	d
Çİ	Klinik Grup	30	37,28	5,90	58	6,28	.00**	1.62
	Normal Grup	30	44,97	3,18	58			
OE	Klinik Grup	30	25,28	3,68	58	7,32	.01*	1.89
	Normal Grup	30	27,41	2,35	58			
ZET	Klinik Grup	30	16,89	4,48	58	1,19	.02*	0.31
	Normal Grup	30	14,38	3,84	58			
TD	Klinik Grup	30	16,99	4,39	58	-	.02*	0.61
	Normal Grup	30	14,47	3,71	58			
DC	Klinik Grup	30	6,71	1,68	58	-	.03*	0.57
	Normal Grup	30	5,63	2,03	58			

n=60

**p<.01

*p<.05

Tablo 6 incelendiğinde Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin normal ve klinik gruplar arasında Çİ alt boyutunda p<.01 düzeyinde, diğer alt boyutlarda ise p<.05 düzeyinde anlamlı farklılık göstermektedir. Normal grupta yer alan anne ve babaların AEDÖ'nin olumlu ebeveynlik davranışlarını ifade eden Çİ ve OE alt boyutlarından aldıkları puanların ortalamaları klinik grubun aldığı puanların ortalamalarından daha yüksektir. Olumsuz ebeveyn davranışlarını ölçen ZET, TD ve DC alt boyutlarından ise klinik grubun ortalamasından daha düşük puan aldıkları bulunmuştur.

İlişkisiz örneklem için t-testi, karşılaştırılan iki ortalama arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koyar, ancak bu farkın büyüklüğü hakkında bilgi vermez. Bu nedenle etki büyüklüğünün de hesaplanması gerekir (Can, 2017). Klinik ve normal grubun Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nden elde ettikleri puanların ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin t değerleri sonuçlarına göre etki büyüklükleri çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik alt boyutlarında mükemmel düzeyde, zayıf ebeveyn takibi alt boyutu için küçük düzeyde, tutarsız disiplin ve dayakla cezalandırma alt boyutlarında ise, orta düzeyde olduğu görülmektedir (Cohen, Manion, ve Morrison, 2007). Bu da AEDÖ'nün çocukları için hastanelerin psikiyatri servisleri, rehberlik ve araştırma merkezleri ve okulların psikolojik danışma servislerine başvuran anne babalar ile çocukları için bu birimlerden herhangi birine başvurmayan ve bu nedenle daha olumlu ebeveyn tutum ve davranışlarına sahip oldukları

düşünülen anne ve babaların olumlu ebeveyn tutum ve davranışlarına sahip anne babalardan ayırt edebildiği düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerliğinin bir kanıt olarak kabul edilebilir.

Güvenirlilik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

AEDÖ'nin güvenirliliğini belirlemek için iç tutarlılık katsayıları da hesaplanmış ve elde edilen değerler Tablo7' de gösterilmiştir.

Tablo 7. AEDÖ-EF İç Tutarlılık Katsayıları

AEDÖ-EF Alt Boyutları	Çİ	OE	ZET	TD	DC	Toplam
Cronbach Alfa Katsayıları	.77	.68	.65	.46	.61	.70

Tablo 7 incelendiğinde AEDÖ alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları .46 ile .77 arasında değişirken, toplam puana ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .70' tir. İç tutarlılık katsayısı 0 ile +1 arasında değer alır ve 1'e ne kadar yakınsa güvenirliliğin o oranda arttığı anlamını taşır (Can, 2014). Cronbach alfa değeri ölçek içerisindeki maddelere bağlıdır. Madde sayısının 10 dan az olması Cronbach alfa katsayısının düşük değer almasına yol açabilir (Şeker & Gençdoğan, 2014). AEDÖ'den elde edilen değerler ölçeğin Türk kültüründe anne babaların ebeveynlik rollerine ilişkin davranış kalıplarının belirlenmesinde kullanılacak güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma bulguları AEDÖ' nin Türk kültüründe uygulanabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar AEDÖ' nün Avustralya (Dadds, Maujean, ve Fraser, 2003) ve İspanya (Molinuevo, Pardo, ve Torrubia, 2011) gibi farklı ülkelerde yapılan uyarılma çalışmalarının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Frick (1991) tarafından geliştirilen ve ortaya konulan AEDÖ'nün faktör yapısının birçok farklı kültürde benzer sonuçlar vermesi ölçme aracının geçerliğine bir kanıt olarak gösterilebilir.

AEDÖ'den elde edilen iç tutarlılık katsayıları .46 ile .77 arasında değişmektedir. Çİ alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .70'dir. OE alt boyutunun ise .68 olması nedeniyle kabul edilebilir sınırdadır. Ölçeğin olumsuz üç at boyutunun iç tutarlılık ise düşük değerler almışlardır. Elde edilen değerler farklı kültürlerde yapılan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada ölçeğin ZET alt boyutunun iç tutarlılık katsayısına paralel biçimde Shelton ve arkadaşları (1996) ZET için .67, Escibano, Aniorta ve Orgiles (2013) .58 ve Badahdah ve Le (2016) ise .47olarak saptamışlardır. Yine bir başka çalışmada Dads, Maujean ve Fraser (2003) zayıf ebeveyn takibi alt boyutu için iç tutarlık katsayısını .59 olarak hesaplamışlardır. Bu çalışmada tutarsız disiplin alt boyutu için hesaplanan iç tutarlık katsayısı da ilgili alan yazınla benzerlik göstermektedir. Escibano, Aniorta ve Orgiles (2013) yaptıkları uyarılma çalışmasında tutarsız disiplin için .55, Essau, Sasagawo ve Frick (2006) ise bu alt boyut için .54 olarak hesaplamışlardır. Bu ölçekte dayakla cezalandırma alt boyutu için hesaplanan iç tutarlık katsayısı da farklı kültürlerle yapılan çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Bu alt boyut için Shelton ve arkadaşları (1996) .46, Dads, Maujean ve Fraser (2003) ise .55, Cova ve diğerlerinin (2017) çalışmasında da dayakla cezalandırma için .34 olarak saptamışlardır. Sonuç olarak AEDÖ'nin başka kültürlerde yapılan uyarılma çalışmalarında da özellikle olumsuz alt boyutlar için iç tutarlılık katsayılarının benzer

biçimde düşük olduğu görülmektedir. Bunun araştırmanımı bir sınırlılığı olduğunu ifade etmekte yarar vardır.

AEDÖ'nün geçerlik çalışması çocuklarının psikolojik belirtileri için danışma servislerine başvuran anne babalar ile bu birimlerden herhangi birine başvurmayan anne babalar üzerinde yapılmıştır. Elde edilen değerler AEDÖ'nün bütün alt boyutlarında iki grup arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Bu bulgu Frick, (1999) tarafından ortaya konan ve AEDÖ'nün davranış bozukluğu olan ve olmayan çocukların ebeveynlerini klinik ve klinik olmayan gruplar şeklinde ayırabildiğini gösteren sonuçlarla da tutarlılık göstermektedir. Ayrıca Essau, Sasagawa ve Frick (2006) yaptıkları çalışmada bu araştırmanımı sonuçlarıyla tutarlı biçimde, DC alt boyutu ile ZET alt boyutlarının çocuklarda gözlenen davranış bozuklukları ile olumlu korelasyon gösterdiğini ortaya koymuşlardır.

Sonuç olarak AEDÖ'nün Türkçe'ye uyarılma çalışmasından elde edilen değerler dikkate alındığında ölçeğin anne babaların çocuk yetiştirme konusunda olumlu ve olumsuz davranışlarını değerlendiren Türk kültüründe kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Badahdah, A., & Le, K. T. (2016). Parenting Young Arab Children: Psychometric Properties of an Adapted Arabic Brief Version of the Alabama Parenting Questionnaire. *Child Psychiatry & Human Development*, 47(3), 486-493.
- Barnow, S., Lucht, M., ve Freyberger, H. J. (2005). Correlates of aggressive and delinquent conduct problems in adolescence. *Aggressive Behavior*, 31, 24-39. doi:10.1002/ab.20033
- Batum-Panayırıcı, P. (2012). *Obsesif kompulsif belirtilerin yordanmasında algılanan ebeveynlik biçimleri, üstbilişsel inançlar, obsesif inançlar ve düşünce kontrol yöntemlerinin rolü: Üstbilişsel model çerçevesinde bir inceleme*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara-Türkiye.
- Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N. B., Atik, B., ve San, P. (1991). Türkiye'nin 16 ilinde 4-12 yaşlar arasındaki 50.473 çocuğa fiziksel ceza verme sıklığı ve buna ilişkin problem durumlarının incelenmesi. *Aile ve Toplum*, 1(1), 57-70.
- Bircan, S., ve Erden, G. (2011) Madde bağımlılığı: Aile ile ilgili olası risk faktörleri, algılanan ebeveyn kabul-reddi ve çocuk yetiştirme stilleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(13), 211-222.
- Bogensneider, K., Wu, M. Y., Raffaelli, M., ve Tsay, J. C. (1998). Parentin fluences on adolescent peer orientation and substance use: The interface of parenting practices and values. *Child Development*, 69, 1672-1688. doi:10.2307/1132139
- Bulut, I. (1990). *Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı*, Ankara: Özgüzelış Matbaası .
- Büyüköztürk, Ş. (2009) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can, A. (2016). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi
- Calzada, E., Barajas-Gonzalez, R. G., Huang, K. Y., ve Brotman, L. (2015). Early childhood internalizing problems in Mexican and Dominican origin children: The role of cultural socialization and parenting practices. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 1-12. doi:10.1080/15374416.2015.1041593

- Carlo, G., McGinley, M., Hayes, R., Batenhorst, C., ve Wilkinson, J. (2007). Parenting styles or practices? Parenting, sympathy, and prosocial behavior among adolescents. *The Journal of Genetic Psychology, 168*, 147-176. doi:10.3200/GNTP.168.2.147-176
- Chassin, L., Presson, C. C., Rose, J., Sherman, S. J., Davis, M. J., ve Gonzalez, J. L. (2005). Parenting style and smoking-specific parenting practices as predictors of adolescent smoking onset. *Journal of Pediatric Psychology, 30*, 333-344. doi: 10.1093/jpepsy/jsi028
- Clerkin, S. M., Halperin, J. M., Marks, D. J., & Policaro, K. L. (2007). Psychometric properties of the Alabama Parenting Questionnaire–Preschool Revision. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 36*, 19-28. doi:10.1080/15374410709336565
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education (6th Edition)*. New York: Routledge.
- Colder, C. R., Lochman, J. E., ve Wells, K. C. (1997). The moderating effects of children's fear and activity level on relations between parenting practices and childhood symptomatology. *Journal of Abnormal Child Psychology, 25*(3), 251-263.
- Cole, D. A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, Vol. 55*(4), 584-594.
- Coln, K. L., Jordan, S. S., ve Mercer, S. H. (2013). A unified model exploring parenting practices as mediators of marital conflict and children's adjustment. *Child Psychiatry & Human Development, 44*, 419-429. doi:10.1007/s10578-012-0336-8
- Cova, F., Bustos, C., Rincón, P., Streiner, D. L., Grandón, P., Saldivia, S., ... & Contreras, G. (2017). Psychometric Properties Of The Alabama Parenting Questionnaire Adapted To Families Of Chilean Preschoolers. *Infant Mental Health Journal, 38*(2), 249-257.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları* (1. baskı). Ankara: PegemA Akademi Yayınevi
- Dadds, M. R., Maujean, A., ve Fraser, J. A. (2003). Parenting and conduct problems in children: Australian data and psychometric properties of the Alabama Parenting Questionnaire. *Australian Psychologist, 38*, 238-241. doi:10.1080/00050060310001707267
- Diken, Ö., Topbaş, S., ve Diken, İ. H. (2009). Ebeveyn davranışını değerlendirme ölçeği (EDDÖ) ile çocuk davranışını değerlendirme ölçeği (ÇDDÖ)'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 10*(02), 41-60.
- Donovick, M., & Rodríguez, M. M. D. (2008). Parenting practices among first generation Spanish-speaking Latino families: A Spanish version of the Alabama Parenting Questionnaire. *Graduate Student Journal of Psychology, 10*, 52-63.
- Ellis, B., ve Nigg, J. (2009). Parenting practices and attention-deficit/hyperactivity disorder: New findings suggest partial specificity of effects. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 48*, 146-154. doi:10.1097/CHI.0b013e31819176d0
- Escribano, S., Anierte, J., & Orgilés, M. (2013). Factor structure and psychometric properties of the Spanish version of the Alabama Parenting Questionnaire (APQ) for children. *Psicothema, 25*(3).324-329.

- Essau, C. A., Sasagawa, S. & Frick, P. J. (2006). Psychometric Properties of the Alabama Parenting Questionnaire. *Journal of Child and Family Studies*, Vol. 15, No. 5, October 2006 (C _ 2006), pp. 597–616 DOI: 10.1007/s10826-006-9036-y
- Erkorkmaz, Ü., Etikan, İ., Demir, O., Özdamar, K. & Sanisoğlu, S. Y. (2013). Doğrulayıcı faktör analizi ve uyum indeksleri. *Türkiye Klinikleri* 33(1), 210-230.
- Essau, C. A., Sasagawa, S. and Frick, P. (2006). Psychometric properties of theAlabama parenting questionnaire. *Journal of Child and Family Studies* 15, 595-614. doi:10.1007/s10826-006-9036-y
- Frick, P. J. (1991). The Alabama parenting questionnaire. *Unpublished rating scale*, University of Alabama.
- Frick, P. J., Christian, R. E., & Wootton, J. M. (1999). Age trends in the association between parenting practices and conduct problems. *Behavior Modification*, 23(1), 106-128.
- Gryczkowski, M. R., Jordan, S. S., & Mercer, S. H. (2010). Differential relations between mothers' and fathers' parenting practices and child externalizing behavior. *Journal of Child and Family Studies*, 19, 539-546. doi:10.1007/s10826-009-9326-2
- Hartos, J., Eitel, P., ve Simons-Morton, B. (2002). Parenting practices and adolescent risky driving: A three-month prospective study. *Health Education & Behavior*, 29(2), 194-206.
- Hawes, D. J., & Dadds, M. R. (2006). Assessing parenting practices through parent-report and direct observation during parent-training. *Journal of Child and Family Studies*, 15, 554-567. doi:10.1007/s10826-006-9029-x
- Hawes, D. J., Dadds, M. R., Frost, A. D., ve Russell, A. (2013). Parenting practices and prospective levels of hyperactivity/inattention across early- and middle- childhood. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 35, 273-282. doi:10.1007/s10862-013-9341-x
- Hinshaw, S. P. (2002). Preadolescent girls with attention-deficit/hyperactivity disorder: I. Background characteristics, comorbidity, cognitive and social functioning, and parenting practices. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 70, 1086-1098. doi:10.1037//0022-006X.70.5.1086
- Ippolito-Morrill, M., Hines, D. A., Mahmood, S., & Cordova, J. V. (2010). Pathways between marriage and parenting for wives and husbands: The role of coparenting. *Family Process*, 49, 59-73. doi:10.1111/j.1545-5300.2010.01308.x
- Jöreskog, K., Sörbom, D. (2006). Lisrel 8: Structural equation modeling with the Simplis command language. Lincolnwood: Scientific Software International.
- Karabulut-Demir, E., ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Kim, D. H., Kim, Y. S., Koh, Y. J., ve Leventhal, B. L. (2013). Relationship between behaviour problems and perceived parenting practices in Korean youth. *Child: Care, Health And Development*, 39, 194-201. doi:10.1111/j.1365-2214.2011.01343.x
- Lahey, B. B., Goodman, S. H., Waldman, I. D., Bird, H., Canino, G., Jensen, P., ... ve Applegate, B. (1999). Relation of age of onset to the type and severity of child and adolescent conduct problems. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 27(4), 247-260.

- Marsh, H. W., Balla, J. R., & McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103(3), 391-410.
- Matthews, T., Danese, A., Wertz, J., Ambler, A., Kelly, M., Diver, A., ... ve Arseneault, L. (2015). Social isolation and mental health at primary and secondary school entry: A longitudinal cohort study. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 54, 225-232. doi:10.1016/j.jaac.2014.12.008
- Molinuevo, B., Pardo, Y., ve Torrubia, R. (2011). Psychometric analysis of the Catalan version of the Alabama Parenting Questionnaire (APQ) in a community sample. *The Spanish Journal of Psychology*, 14, 944-955. doi:10.5209/rev_SJOP.2011.v14.n2.40
- Öngel-Atar, A., Yalçın, Ö., Uygun, E., Çiftçi-Demirci, A., ve Erdoğan, A. (2016). Madde kullanım bozukluğu olan ergenlerde aile işlevlerinin, çift uyumunun ve anne baba tutumunun değerlendirilmesi. *Arch Neuropsychiatr*, 53, 38-44. doi:10.5152/npa.2015.8750
- Pardini, D. A., Fite, P. J., ve Burke, J. D. (2008). Bidirectional associations between parenting practices and conduct problems in boys from childhood to adolescence: The moderating effect of age and African-American ethnicity. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36, 647-662. doi:10.1007/s10802-007-9162-z
- Savi, F. (2008). *12-15 yaş arası ilköğretim öğrencilerinin davranış sorunları ile aile işlevleri ve anne-baba kişilik özellikleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir-Türkiye.
- Schermelleh-Engel, K. ve Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Shelton, K. K., Frick, P. J., ve Wootton, J. (1996). Assessment of parenting practices in families of elementary school-age children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 25, 317-329. doi:10.1207/s15374424jccp2503_8
- Soygüt, G., Çakır, Z. ve Karaosmanoğlu, A. (2008). Erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeği'nin psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 17-30.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Sümer, N., ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 35-58.
- Şeker, H & Gençdoğan, B. (2014). Psikolojide ve Eğitimde Ölçme Aracı Geliştirme. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş (Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları)*. Ankara: Ekinoks Basım Yayın ve Dağıtım.
- Şirvanlı-Özen, D. (2006). Ergenlerde akran zorbalığına maruz kalmanın yas, çocuk yetiştirme stilleri ve benlik imgesi ile ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(58), 77-94.
- Tavşancıl, E. (2014). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Tunç. A., ve Tezer, E. (2006). Çocuk yetiştirme stilleri ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 37-44.
- Ulusoy, M. D., Özcan-Demir, N., ve Görgün-Baran, A. G. (2005). Ebeveynin çocuk yetiştirme biçimi ve ergen problemleri: Ankara ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 367-386.
- Ural, A. & Kılıç, İ. (2006). Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi. Ankara:Detay Yayıncılık.
- Vachon, J.,Vitaro, F., Wanner, B., ve Tremblay, R. E. (2004). Adolescent gambling: Relationships with parent gambling and parenting practices. *Psychology of AddictiveBehaviors*, 18, 398. doi:10.1037/0893-164X.18.4.398
- Yılmaz, A. (2000). Anne-baba Tutum Ölçeği'nin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 7(3), 160-172.
- Zlomke, K. R.,Lamport, D., Bauman, S., Garland, B., ve Talbot, B. (2014). Parenting adolescents: Examining the factor structure of the Alabama parenting questionnaire for adolescents. *Journal of Child and Family Studies*, 23, 1484-1490. doi:10.1007/s10826-013-9803-5